

Opinnäytetyö (AMK)

Teatteri-ilmaisun ohjaaja

2022

Salla Honkanen

Täällä on tilaa tehdä

– teatteri-ilmaisun ohjaajan työ maakunnassa

Opinnäytetyö (AMK) | tiivistelmä

Turun ammattikorkeakoulu

Teatteri-ilmaisun ohjaaja

2022 | 24 sivua

Salla Honkanen

Täällä on tilaa tehdä

- teatteri-ilmaisun ohjaajan työ maakunnassa

Opinnäytetyö tutkii teatteri-ilmaisun ohjaajien työllistymistä ja ammattielämää Suomen suurimpien kasvukeskusten ulkopuolella. Opinnäytetyössä käsitellään Etelä-Pohjanmaan maakunnassa työskenteleviä teatteri-ilmaisun ohjaajia sekä heidän kokemuksiaan aiheesta. Etelä-Pohjanmaa toimii esimerkkinä, ja sen kautta opinnäytetyössä tarkastellaan maakunnissa työskentelyä.

Opinnäytetyötä varten on haastateltu neljää Seinäjoen alueella työskentelevää teatteri-ilmaisun ohjaajaa. Lisäksi opinnäytetyön lähdemateriaaleina toimivat Yle Keski-Suomen artikkeli *Mahtaako täällä olla enää mitään, kun valmistun?* sekä Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto Temen tilastotiedot.

Asiasanat:

Teatteri-ilmaisun ohjaaja, teatteri-ilmaisun ohjaajana työllistyminen, maakunta, Etelä-Pohjanmaa

Bachelor's Thesis | Abstract

Turku University of Applied Sciences

Drama instructor

2022 | 24 pages

Salla Honkanen

Here we have room for working

- drama instructors job in counties of Finland

This thesis investigates drama instructors employment and working live outside the biggest cities of Finland. In the centre of this thesis are the drama instructors that work in South Ostrobothnia, and their experiences of working in a county. South Ostrobothnia acts as an example of working in the counties.

As the source materials of this thesis are the interviews of four drama instructors that work in the area of Seinäjoki. Other source materials of this thesis are Yle Keski-Suomi's article *Mahtaako täällä olla enää mitään, kun valmistun?* and *statistics of Theatre- and media workers trade union Teme's*.

Keywords:

drama instructor, working as a drama instructor, county, South Ostrobothnia

Sisältö

1 Johdanto	5
2 Alustus	7
2.1 Teatteri-ilmaisun ohjaajat maakunnissa	7
2.2 Haastateltujen teatteri-ilmaisun ohjaajien esittely	7
3 Miksi maakuntaan?	9
3.1 Suhde maakuntaan	9
3.2 Miksi teatteri-ilmaisun ohjaajat hakeutuvat maakuntaan?	10
3.2.1. Kotiinpaluu	10
3.2.2. Vieraalle maaperälle	11
3.2 ”Kuka sinne muka haluaa lähteä?”	12
4 Teatteri-ilmaisun ohjaajan työ Etelä-Pohjanmaalla	15
4.1 Kollegiaalisuus ja kulttuurikentän hyvä henki	15
4.2 Ammatti-identiteetti	17
4.3 Rahoitus	18
4.4 Työ ja vapaa-aika	19
5 Lopuksi	22
Lähteet	24

1 Johdanto

Menkää maakuntiin. (Eräs opettajani Turun Ammattikorkeakoulussa)

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on pohtia sitä, millaista voi olla, kun teatteri-ilmaisun ohjaajana, eli TIO:na, lähtee maakuntaan ja ryhtyy työllistymään siellä. Meitä kovasti kannustetaan menemään maakuntiin, mutta loppujen lopuksi harva tuntuu menevän. Ehkäpä joku ajattelee, että “ei sinne Jumalan selän taakse kukaan halua lähteä”, mutta siihen minä en voi vaikuttaa. Kerron vain, miten asia täällä Etelä-Pohjanmaalla näyttäätyy. Tavoitteena on vastata kysymyksiin siitä, millaista on työskennellä TIO:na maakunnassa, mitä maakunnassa työskentely vaatii tekijältä, ja miksi TIO:t hakeutuvat töihin maakuntaan. Työni esimerkkipaikkana toimii tässä tapauksessa Etelä-Pohjanmaan maakunta, sekä sen maakuntakeskus Seinäjoki.

Toisena opintovuoteni Turun Ammattikorkeakoulussa sain työharjoittelupaikan Etelä-Pohjanmaan maakunnasta. Olen kasvanut Etelä-Pohjanmaalla koko lapsuuteni, ja olin myös jo opintojeni alussa ajatellut, että palaan sinne takaisin heti kun koulu on suoritettu. Harjoittelupaikan saatuani päätin kuitenkin muuttaa niin sanotusti edeltä takaisin kotimaakuntaani, jonne palaaminen oli noussut ajatuksiini useaan otteeseen. Syytä sille en osannut sanoa. Ehkä kuitenkin isossa kaupungissa opiskelu vaati vastapainokseen muuta, kodin tunning.

Muutin siis Seinäjoelle, Etelä-Pohjanmaan maakuntakeskukseen, helmikuussa 2021, kolmannen opintovuoteni keväänä. Muutettuani työllistyin oitis useaankin eri työhön. Töitä tuntui tulevan ovista ja ikkunoista, ja joku sanoikin minulle: “Hyvä kun tulit! Täällä tarvitaan uusia tekijöitä.” Muistan ajatelleeni, että eihän tarvita. Uutena paikallisena taiteentekijänä minusta tuntui, että itselleni uusia teatteriryhmiä, kollektiiveja, kulttuurikeskuksia ja tekijöitä pompahteli eteeni jokaisen kulman takaa, vaikka olin mielestäni tuntenut kaupungin kulttuurikentän oltuani siellä harjoittelussa jo kaksi edeltänyttä kesää. Lisäksi huomasin, että monella tuntui olevan sama koulutus kuin johon itse olin juuri kouluttautumassa: teatteri-ilmaisun ohjaaja, eli TIO. Olin siitä yllättyneet, mutta vielä yllättyneempi olin siitä, kuinka paljon näillä kaikilla TIO:illa oli töitä tehtävänä. Olin kuullut pelotteluja myös työttömistä tekijöistä, enkä halunnut sellaista kohtaloa. Nyt katselin kuitenkin, kun kollegat juoksivat hiki hatussa hommasta toiseen, eikä työttömyydestä ollut tietoakaan. “No, millaista siellä nyt on?”, kysyi turkulainen

luokkakaverini kun näimme pitkästä aikaa muuttoni jälkeen. Osasin vastata vain, että kiireistä.

Halusin kirjoittaa tästä aiheesta, mutta en keksinyt muotoa. Niinpä päätin lähteä liikkeelle varsin itsekkäästä lähtökohdasta: omasta näkökulmastani lähes valmiina teatteri-ilmaisun ohjaajana. Kokosin lähdemateriaalini kulmakiveksi haastatteluja paikallisilta TIO:ilta, sillä koen, että parhaat vastaukset mihin tahansa aiheeseeni liittyviin kysymyksiin tulevat heiltä, jotka ovat jo jonkin aikaa alueella toimineet. Osa haastateltavista on pohjalaislähtöisiä ja tänne palanneita TIO:ja, osa taas muualla syntyneitä ja tänne päätyneitä. Pyrin löytämään mahdollisimman erilaisissa tehtävissä toimivia haastateltavia, jotta saisin kasaan mahdollisimman monimuotoisen materiaalin. Sillä sitähän teatteri-ilmaisun ohjaajan työ on: monimuotoista, melkein mitä vaan. Lisäksi käytän lähdemateriaalina yhtä artikkelia sekä tilastotietoa maakunnissa työskentelevistä TIO:ista.

2 Alustus

2.1 Teatteri-ilmaisun ohjaajat maakunnissa

Pyysin apua Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto TeMestä. Tarvitsin heiltä tilastotietoa siitä, kuinka paljon TIO:ja on töissä Helsingin, Turun ja Tampereen seudun ulkopuolella. Valitsin vertailukohteeksi Helsingin, Turun ja Tampereen siksi, että ne ovat suuria kasvukeskuksia eteläisemmässä Suomessa, ja keräävät yleisesti näin ollen monen teatterialan työntekijän huomion mahdollisuuksillaan työkuvioita suunniteltaessa.

TeMen jäsenenä on tällä hetkellä 305 teatteri-ilmaisun ohjaajaa. Tähän eivät luonnollisesti lukeudu kaikki valtakunnan TIO:t, mutta nämä 305 saattavat toimia siitä huolimatta mainiona vertailun lähteenä. Heistä yhteensä 157, eli 51,48 %, on kirjoilla Helsingissä, Turussa tai Tampereella. Tämä tarkoittaa sitä, että alle puolet TeMen listoilla olevista TIO:ista työskentelee muualla kuin näissä kolmessa kasvukeskuksessa. Lasken myös näitä kolmea suurinta kaupunkia ympäröivien maakuntien TIO:t. Yhteensä 193 teatteri-ilmaisun ohjaajaa työskentelee Uudenmaan, Varsinais-Suomen ja Pirkanmaan alueilla. Sitten jää se toinen ryhmä, jonka nimeän karkeasti jaoteltuna maakunta-TIO:iksi. Heitä on yhteensä 112.

TeMen tilastoista voimme siis päätellä, että heidän listoillaan olevat teatteri-ilmaisun ohjaajat keskittyvät pääasiassa Helsingin, Turun ja Tampereen seuduille, eli 63,28 % liiton jäsenenä olevista TIO:ista. Siispä meille jää vielä ne TeMen jäsenien 112 TIO:a, jotka työskentelevät muualla Suomessa, eli 36,72 % runsaasta kolmestasadasta teatteri-ilmaisun ohjaajasta. (Teatteri- ja media alan työntekijöiden liitto TeMe, 24.2.2022.)

2.2 Haastateltujen teatteri-ilmaisun ohjaajien esittely

Haastattelin opinnäytetyötäni varten neljää seinäjokista teatteri-ilmaisun ohjaajaa. Osa heistä työskentelee laitosteatterissa, osa vapaalla kentällä.

Juulia Soidinaho on kotoisin Ilmajoen ja Seinäjoen seudulta. Hän on opiskellut teatteri-ilmaisun ohjaajaksi Turun AMK:n Taideakatemiassa. Sieltä hän valmistui vuonna 2014, jonka jälkeen hän opiskeli ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon Taiteen uudet

kontekstit, ja sieltä hän valmistui 2019. Nykyään Soidinaho toimii Seinäjoella muun muassa näyttelijänä, ohjaajana ja käsikirjoittajana, sekä luotsaa Teatteri Hysteriaa, joka on vuonna 2019 perustettu teatteri Törnävän Piirin alueella.

Jani Johansson on alun perin kotoisin Jyväskylästä. Hän on aloittanut TIO-opintonsa vuonna 1998 Turun AMK:n Taideakatemiassa. Kesken opintojensa hän tempautui Kokkolan kaupunginteatteriin näyttelijäharjoittelijaksi. Loput opinnoistaan hän suoritti etänä, ja valmistuikin teatteri-ilmaisun ohjaajaksi ajallaan vuonna 2002. Johansson on tehnyt töitä pääasiassa näyttelijänä. Tällä hetkellä hän työskentelee Seinäjoen kaupunginteatterissa.

Tanja Huuskonen on opiskellut teatteri-ilmaisun ohjaajaksi Metropolia Ammattikorkeakoulussa vuosina 2007–2011. Opintojensa viimeisenä vuonna hän muutti Seinäjoelle, josta hän on alun perin kotoisin. AMK-opintojensa jälkeen Huuskonen opiskeli Turun Ammattikorkeakoulun kulttuurialan YAMK-tutkinnon Taiteen uudet kontekstit, josta hän valmistui vuonna 2019. Nykyisin Huuskonen toimii Seinäjoen kaupungin kulttuuripalveluiden Lastenkulttuurikeskus Louhimossa taidekasvattajana ja sirkusohjaajana. Töitään hän tekee pääsääntöisesti Seinäjoen, Ilmajoen ja Kurikan alueilla.

Pauliina Salenius on kotoisin Turusta, ja hän on muuttanut Seinäjoelle vuonna 2020. Hän on opiskellut teatteri-ilmaisun ohjaajaksi Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemiassa vuosina 2006–2010. Nykyisin hän toimii Seinäjoen kaupunginteatterin taiteellisena johtajana. Ennen töiden aloitusta Seinäjoella hän työskenteli Salon teatterin taiteellisena johtajana. Tällä hetkellä Salenius opiskelee ylempää ammattikorkeakoulututkintoa Taide- ja kulttuurialan johtamisesta Turun ammattikorkeakoulussa.

3 Miksi maakuntaan?

3.1 Suhde maakuntaan

Yle Keski-Suomen (2014) uutisartikkelissa “Mahtaako täällä olla enää mitään, kun valmistun?” Esko Pulliainen ja Annika Rantanen käsittelevät asiantuntijayritys ZestMarkin toteuttamaa haastattelua, jossa reilut 100 keskisuomalaista nuorta kertoivat ajatuksiaan kotimaakuntansa tulevaisuudesta. Nuoret pohtivat haastatteluissa sitä, näkevätkö he itse palaavansa kotimaakuntaan opiskelujen jälkeen, vai onko siinä mitään järkeä. Haastatteluissa nousi esiin nuorten huoli siitä, mahtaako heille olla enää ammatillisesta näkökulmasta hyödyllistä asettua takaisin kotikaupunkiin tai –kuntaan opintojen jälkeen. Moni nuori kuitenkin näki kotiseudulle palaamisen vahvana vaihtoehtona tutkimusta varten tehdyn kyselyn mukaan.

Pohdin, miten monelle opiskelijalle kotimaakuntaan palaaminen voi tuntua houkuttelevalta juuri siksi, että se edustaa tietyllä tavalla kotia. Koti-ikävä on tuttu ilmiö myös korkeakouluopiskelijalle, joka lähtee opiskelemaan toiseen kaupunkiin, mahdollisesti hyvin kauaksikin kotikonnuilta. Oma suhde kotimaakuntaan määrittää siis yllättävän paljon sitä, haluammeko palata töihin sinne. Oman kokemukseni mukaan tämä vaihtelee. Esimerkiksi nuori, joka on kokenut maakunnassaan jonkin asian olevan pielessä, saattaa ryhtyä punnitsemaan kahta vaihtoehtoa: paluuta kotiin ja asioiden korjaamista, tai mahdollisimman kaukana pysyttelyä.

ZestMarkin kyselyn mukaan nuoria huolestuttaa kuitenkin myös se, miten kotikaupungin tai –kunnan asukasmäärä ja ikäjakauma tulevaisuudessa vaikuttaa heidän paluuseensa. Moni haastateltu pohti pohjoisen Keski-Suomen väestön ikääntymistä ja sitä, olisiko kotikunnassa enää muita kuin eläkeläisiä heidän kotiin palatessaan. Tutkimusta tekemässä ollut Petri Virta toteaaakin: “Aiemmin työpaikka on vahvasti määrännyt sitä, minne sijoitutaan, mutta tulevaisuudessa se enää tuskin on niin.” Virta lisää artikkelissa, että moni haastateltu nuori koki tärkeäksi syyksi sosiaaliset ympyrät, ystävät ja perheen. Näin ollen artikkelin pohjalta voidaan päätellä, että sosiaalisen verkoston merkitys on nuorelle ikäpolvelle hyvin tasaväkinen prioriteetti työllistymisen rinnalla. (Yle Keski-Suomi, Pulliainen & Rantanen, 2014)

3.2 Miksi teatteri-ilmaisun ohjaajat hakeutuvat maakuntaan?

3.2.1. Kotiinpaluu

Silloin kun hain kouluun ja viimeisen vaiheen haastattelussa kysyttiin, että mitä sä haluat tehdä kun sä valmistut, niin mä sanoin et mä haluun viedä mun osaamisen Pohjanmaalle takaisin. Se oli mulle aika itsestäänselvää. (TANJA HUUSKONEN)

Kuten monen muunkin, myös haastattemieni TIO:jen kokemus pohjaa kotiinpaluuseen. Haastattemistani Juulia Soidinaho ja Tanja Huuskonen toteavat, että paluu kotiin valmistuneena oli aikanaan ratkaisu, jonka he halusivat tehdä. Kokemus kodista yhdistettynä hyviin, valmiiksi viriteltyihin työverkkoihin kotiseudulla muodostivat heille siis yksiselitteisen ratkaisun: paluu kotiin.

Soidinaho toteaa, että hän koki maakuntaan palaamisen hyvänä keinona työllistyä. Hänen opiskeluaikoinaan teatteri-ilmaisun ohjaajaopiskelijoiden kesken pyöri yleinen vitsi, että valmistumisen jälkeen voi mennä suoraan kortistoon. Opiskelijoiden tiedossa oli, että ala on kova ja työllistyminen voi olla hankalaa. Tämä pitää paikkansa. Freelancerina, eli vailla vakituista työsuhdetta työskentelevänä henkilönä, voi olla haastavaa löytää töitä. Töissä.fi:n tekemän tutkimuksen mukaan vuosien 2017–2020 aikana tehtyyn kyselyyn vastanneista TIO:ista 13 % työskentelee freelancerina tai yrittäjänä. (Töissä.fi, 2017-2021) Isossa kaupungissa freelancereita saattaa olla jopa enemmän kuin maakunnissa, joten vastaus työllistymisen kannalta on selkeä. Paikkakunnalla, jossa muita saman alan tekijöitä ei ole yhtä paljon kuin kasvukeskuksissa, töistä ei tarvitse samalla tavalla taistella. Soidinaho vetosi haastattelussa myös siihen, että hän halusi opintojensa jälkeen mennä kotiin “opettelemaan ammattilaiseksi”:

Mä näin opiskeluaikana jo hyvin vahvasti sen, että mä en tuu olemaan valmis, vaikka mä valmistuisin, vaan mä tarvisin semmosen paikan jossa mä saisin tehdä projekteja, kokeilla siipiäni ja kasvaa ammattilaisuuteen. (JUULIA SOIDINAHO)

Kuten minäkin, myös Soidinaho ja Huuskonen lähtivät kotimaakuntaansa kesken opintojen. Tämä vaihtoehto tuntuu järkevältä, sillä näin pystyy työllistymään jo ennen valmistumista oman alansa töihin. Lisäksi koko kouluajan jopa kyllästymiseen asti hoettua verkostoitumista pystyy rakentamaan jo ennen kuin tutkintotodistus on kourassa. Työllistymistä helpottaa myös se, jos tuntee jo entuudestaan paikallista kulttuurikenttää, jolloin ei tarvitse olla niin sanotusti “tunkemassa jalkaa oven väliin”, vaan voi olla jopa

niin, että työt tulevat tekijänsä luokse. Näin olen asian itse kokenut. Yksi kertoo toiselle, toinen seuraavalle ja niin edelleen. Pienellä paikkakunnalla tieto hyvistä tekijöistä kyllä leviää, sillä lähes jokainen tuntee toisensa, aivan kuin pikkukylissä muutenkin.

3.2.2. Vieraalle maaperälle

Kaksi muuta haastateltavaani puolestaan ovat kotoisin muualta Suomesta. Jani Johansson päätyi aikoinaan Kokkolan kaupunginteatteriin sattuman kautta: hän päätyi paikkaamaan koulukaveriaan näyttelijäharjoittelijana. Kokkolan jälkeen hän hakeutui Seinäjoen kaupunginteatterin näyttelijäksi. Kysyessäni häneltä puhuttiinko kouluaikana maakunnissa työllistymisestä, hänen vastauksensa on selkeä.

Kyllä se oli silloin kaikille selvää, ettei ne vaan isoissa kaupungeissa oo ne duunit, vaan sillee et sä voit ite tehdä sen duunin itelles, tehdä ittes tarpeelliseksi. (JANI JOHANSSON)

Itsensä tarpeelliseksi tekeminen voi kuulostaa monelle kauhistuttavalta, mutta ei se sitä välttämättä ole. Johansson toteaa, että hänelle tarjottiin aikanaan useampaakin työtä samaan aikaan, ja ennen Seinäjoelle tuloaan hän on työskennellyt Kokkolan kaupunginteatterissa vuosina 2001–2004, sekä Riihimäen teatterissa vuosina 2004–2012. Hänen urapolkunsä Seinäjoella alkoi puolivahingossa vuonna 2012 hänen tultuaan tekemään näyttelijäpaikkausta Seinäjoen kaupunginteatteriin. Muutaman vuoden pallottelun jälkeen hän sai Seinäjoelta vakituisen sopimuksen näyttelijäksi. Muuallekin hänet olisi kyllä mielellään otettu.

Sillon kun tulin tänne sen paikkauksen tekemään, olin hotellihuoneessa ja soi puhelin. Kuopion kaupunginteatterin johtaja soitti että 'terve me tullaan kattomaan sua ens viikonloppuna Riksuun, olit hakenu meille'. Mä sanoin että älkää tulko, mä allekirjotin just Seinäjoelle sopimuksen. "Jaa, no asia selvä. Ei me sitte tulla." (JANI JOHANSSON)

Johansson on viihtynyt Seinäjoella nyt 10 vuoden ajan. Hän itse toteaa, että tämä on ollut hänen työuransa pisin retki, kun vuodeksi oli tarkoitus tulla.

Pauliina Salonius puolestaan on opiskellut viimeiset viisi vuotta johtamista ja työskennellyt johto- ja esimiestehtävissä useissa eri organisaatioissa. Ennen Seinäjoelle tuloaan hän työskenteli Salon teatterin taiteellisena johtajana. Seinäjoki kiinnosti häntä erityisesti kaupunkina ja Seinäjoen kaupunginteatteri houkutteli kiinnostavana taidelaitoksena. Salonius hakikin Seinäjoen kaupunginteatterin taiteelliseksi johtajaksi,

ja hän aloitti tehtävissään syyskuussa 2020. Koko ikänsä Varsinais-Suomessa viihtynyttä Saloniusta kysymykseni kulttuurishokista lähinnä nauratti.

Tätä on kysytty paljon. Ei tullut minkäänlaista kulttuurishokkia tai muutakaan shokkia. Toki Turku on erilainen, se on sykliltään niin hektinen ja sen pulssi hakkaa ihan eri tahtiin. Mä oon kuitenkin sydämeltäni ja mieleltäni niin maalainen, ja asunut jo pitkään maaseudun rauhassa, että en kaipaa enää sitä ison kaupungin sykettä. Työ on niin hektistä, että kotona on hyvä rauhoittua. Ja koti on siellä missä sydän on. Nyt se on Etelä-Pohjanmaalla. (PAULIINA SALONIUS)

3.2 ”Kuka sinne muka haluaa lähteä?”

Näyttelijä Eppu Salminen kirjoittaa teatterikorkeakouluaikojaan käsittelevässä muistelmateoksessaan seuraavasti:

Muistan (Erkki) Saarelan heiton, jossa hän totesi että voimme itse valita yritämmekö työllistyä Helsingissä vai joudummeko Kokkolan kaupunginteatteriin. ”Käyvätkö lapsenne koulunsa Helsingissä vai Kokkolassa!?” (E. Salminen, Lasten ristiretki, 2009)

Haastattelujen aikana mietin itse erästä minua askarruttanutta seikkaa. Tämän väitteeni todenperäisyyttä en tiedä, sen voi kukin kohdallaan itse käsitellä. Minulla on nimittäin jostain syystä ollut sellainen tunne, että maakuntia kartellaan kuin ruttoa silloin kun työnhaku on ajankohtaista. Kuten Salminen kirjoittaa, kyse voi jollekin olla enemmänkin joutumisesta maakuntaan kuin sinne töihin pääsemisestä. Monelle maakunnassa työskentely on saattanut ollut parasta mitä on koskaan tapahtunut, joillekin taas lähempänä vitsiä kuin onnistunutta kokemusta. Täytyy tietenkin muistaa, että ihmiset ovat erilaisia tässäkin suhteessa. Saattaahan tietenkin olla niinkin, ettei joku tunne lainkaan vetoa maakunnissa työskentelyä kohtaan. Silloin täytyy pitää mielessä, että sekin on hyväksyttävää.

Teatteri-ilmaisun ohjaajan ammatti, kuten moni muukin ammatti, pohjaa kuitenkin siihen, että yksilö itse on veloitettu päättämään missä, miten ja millaisissa tehtävissä työllistyy. Joku voi tuntea vetoa näyttelijäntyöhön, joku pedagogiikkaan, joku ohjaajuuteen.

TIO-nimike on hyvä nähdä mahdollisuutena moneen, mutta koen, että erikoistuminen on tärkeää. Kilpailu paikoista kovenee, kun vakituiset paikat vähenevät entisestään. Erityisesti freelance-näyttelijät joutuvat tekemään paljon työtä pelkästään auditioneiden eteen. Pääkaupunkiseudulla kilpailu on kovinta, mutta siellä toki myös paikkoja on eniten tarjolla. Taiteen opiskelijoiden ja vastavalmistuneiden olisi hyvä lähteä kiertämään maakuntateattereita. Niistä saa ihan parasta oppia ja usein pääsee tekemään ja toteuttamaan itseään vapaammin

ja isommin. Mistä lie on syntynyt käsitys, että maakunnissa teatterin tekeminen olisi jotenkin erilaista? Usein hämmennys, kun esim. vastavalmistunut näyttelijä tulee ensimmäistä kertaa kiinnitykselle tai vierailemaan maakuntateatteriin, on suurta ja aitoa, että täällä oikeasti keskitytään korkeatasoisen taiteen tekemiseen ja työtä tehdään kunnianhimoisesti, eikä työn tekemisen lähtökohdat eroa pääkaupunkiseudulla tehtävään taiteeseen. Ja samat taiteen tekijät, esim. teatteriohjaajat, kiertävät yhtä lailla Rovaniemellä kuin Helsingissäkin. Toki teatteri on aina paikallista, ja niin sen pitääkin olla. Taiteen tulee puhutella oman alueensa ihmisiä. (PAULIINA SALONIUS)

Itse huomaan ihmetteleväni jokaista sellaista ajatusta, että työ maakunnassa olisi jollain tavalla merkityksettömämpää kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudulla. Maakuntien kulttuurikentillä riittää vielä kehitettävää, ja töitä tekijöille todella on. Esimerkiksi Seinäjoen kaupunginteatterin riveissä työskentelee tällä hetkellä useampikin TIO, ja sen lisäksi vapaalla kentällä toimii lukuisia teatteri-ilmaisun ohjaajia ympäri Suomea, ja heistä jokaiselle olisi varmasti oma lukunsa tässäkin opinnäytetyössä. Heidän kokemuksensa valitettavasti tuntuvat jäävän huomiotta yleisessä keskustelussa, vaikka jokainen heistä tavoittelee joka päivä omia ammatillisia unelmiaan, olivatpa he missä tahansa.

Toisesta näkökulmasta katsottuna ymmärrän myös maakuntien vierastamisen. Aiemmin mainitut sosiaaliset verkostot ovat tärkeitä myös Helsingissä, Turussa tai Tampereella. Minusta tuntuisi pahalta lähteä töihin kauas omista läheisistäni, joten ymmärrän hyvin, jos turkulaiset juuret omaavan TIO:n mielessä ajatus esimerkiksi Etelä-Pohjanmaalle muuttamisesta tuntuisi hirvittävältä. Lisäksi itse kerran vieraalle paikkakunnalle muuttaneena muistan hyvin sopeutumisen vaikeuden: koko elämäni maaseudun rauhassa asuneena tuntui todella absurdilta totutella Turun vilkkaaseen kaupunkielämään. Seinäjoki tuntui silloin rauhalta, vaikkei tämäkään mikään kuollut kaupunki ole. Siinäkin mielessä voimme olla erilaisia: joillekin hektinen kaupunki sopii paremmin kuin toisille.

Lisäksi mikäli se paljon puhuttu ”jalka oven välissä” puuttuu maakunnassa, voi sitä olla vaikeaa lähteä rakentamaan tyhjältä. Kuitenkin tekijöitä maakuntaan kaivataan, ja omaani sekä muiden kokemukseen pohjaten voin todeta, että oman paikan löytäminen maakunnassa on todellakin mahdollista. Töitä tekijöille ainakin tuntuisi löytyvän. Enemmänkin kyse voi olla juuri kontaktien löytämisestä maakunnassa, ja se saattaakin olla yksi syy miksi maakuntiin lähteminen voi tuntua vaikkapa freelancerina pelottavalta. Mieluumminhan sitä menisi töihin niin sanotusti varmoille vesille, ja sekin on varsin ymmärrettävää. TIO:n ammatti voi yleisellä tasolla olla varsin epävarma, eikä epävarmuutta ainakaan huvittaisi lisätä lähtemällä tarpomaan täysin tuntemattomaan maakuntaan töitä etsimään. Kuitenkin se voi olla kannattavaa. Olisi hauska kuulla

maakunta-TIO:jen tarinoita työllistymisestä, ja onneksi niitä onkin Turun ammattikorkeakoulussa tarjottu. Olemme koko nelivuotisten opintojemme ajan kuulleet sekä kaupungeissa että maakunnissa työskentelevistä, tärkeää työtä tekevistä TIO:ista. Koen sen olleen arvokasta oman ammatillisen identiteettini kehittymisen kannalta.

Eräässä aiheeseen liittyvässä keskustelussa luokkatoverini totesi, että ”käsittääkseni se työ tosiaan on ihan samaa työtä, missä ikinä sitä tekeekään.” Kyllä vain. Omine haasteineen, pirullisuuksineen, onnistumisineen ja oivalluksineen työ maakunnassa on juuri sitä samaa, mitä tehdään muualla Suomessakin, olipa kyseessä sitten teatteri-ilmaisun ohjaaja tai insinööri.

4 Teatteri-ilmaisun ohjaajan työ Etelä-Pohjanmaalla

4.1 Kollegiaalisuus ja kulttuurikentän hyvä henki

Isommassa kaupungissa on paljon tekijöitä, ja laajempi mahdollisuus verkostoitua ja löytää erilaisia projekteja ja ehkä löytää samanhenkisiä ihmisiä, jotka tekee samantyylistä taidetta sun kanssa. Sitten kun lähdetään maakuntaan niin se tekijäporukka kutistuu huomattavasti, ja silloin on taiteilijana oltava valmis kompromisseihin. (JUULIA SOIDINAHO)

Teatteri-ilmaisun ohjaajan ammatin yhtenä vaikuttavana kulmakivenä seisoo ammattikunnan kollegiaalisuus. Vertaillessamme maakuntatyöskentelyä kasvukeskuksessa työskentelyyn, nousee myös kollegiaalinen tuki luonnollisesti yhdeksi kysymykseksi. Onko maakunnissa tarjolla kollegiaalista tukea, kun kerran tekijöitä on vähemmän?

Maakunnassa yhä useampi TIO tuntuu työskentelevän useammassa työpaikassa. Tällaisella ”monen paikan TIO:lla” on näin ollen myös useampikin työporukka, yhden kanssa hän tekee tietynlaista työtä, toisten kanssa ehkä toisenlaista. Maakunnassa tämä on helppoa ja jopa toivottavaa, koska tekijöistä on ajoittain melkoinen pula.

Kollegiaalisen tuen tärkeyttä on mahdotonta mitata. Teatteri-ilmaisun ohjaajan ammatissa on useita asioita, joita olisi tärkeää puida nimenomaan kollegojen kanssa läpi. Jaksaminen, ammattietiikka, unelmat, ja monet muut aiheet tuntuvat omaan päähän sullottuina räjäyttävän siellä jotain, mutta jonkun kanssa läpipuituna ne tuntuvat taas helpommilta sisäistää ja käsitellä. Tämä ei päde tietenkään pelkästään TIO:n työelämään, vaan myös ihan jokaisen meistä elämäänkin.

Kollegiaalinen tuki riippuu ihan siitä, että löydätkö kollegoja ympärille. Et jos sä et löydä, niin eihän sulla sillon kollegiaalista tukea oo. Mut jos sä löydät niitä ihmisiä, niin kyllä sitten, varsinkin maakunnassa, siitä saattaa tulla tosi tiivis yhteisö, jonka kanssa tehdään paljon moneen suuntaan. (JUULIA SOIDINAHO)

Työyhteisöt muistuttavat ajoittain perhettä. Onnekseni olen ainakin itse sellaisia löytänyt Etelä-Pohjanmaalla työskennellessäni. Nuorena, keskeneräisenä ammattilaisena koen, että eteläpohjalaiset taiteentekijät ovat lämminsydämissiä, lempeitä ja toisiaan kunnioittavia, vaikka jonkun mielestä tämä voi kuulostaakin keksityltä, kun kuitenkin pohjalaisista on kyse. Rajuna ja rujona kansana kun meidät mielletään.

Vaikka tässä keskitynkin niin vahvasti maakunnan sisäiseen ja työelämän kautta arkipäiväiseen kollegiaalisuuteen, on myös pohdittava sitä, kuinka tärkeää on pitää yllä kontakteja myös esimerkiksi opiskelukavereihin, vaikka he työskentelisivätkin maakuntarajojen toisella puolella. En varmasti voi tarpeeksi selkeästi sanoittaa, kuinka tärkeä tuki oma vuosikurssini on TIO-opintojeni aikana ollut, ja tulee luultavasti aina olemaan. Samaa pohti Tanja Huuskonen haastattelussaan.

Mulla on edelleen tosi hyvät välit yhteen mun opiskelukaveriin joka asuu Joensuussa, joka on maantieteellisesti ihan Suomen toisella puolella. Meillä on aina hirveen syvällisiä keskusteluja teatteri-ilmaisun ohjaajan työstä ja siitä mitä nyt tällä hetkellä on menossa, mikä on myös tosi tärkeä kollegiaalisuuden tapa. (TANJA HUUSKONEN)

Kuten aiemmin mainitsin, lähes kaikki pienen paikkakunnan tekijät usein tuntevat toisensa aina vähintään jonkun toisen kautta, ja vaikka tästä saattaakin tulla sellainen tunne, että mahtavatko tekijät nahistella keskenään, on minun ainakin tekemieni haastattelujen perusteella katkaistava tämä ajatus tähän.

Siinä on hyvät ja huonot puolet, että piirit on pienet ja kaikki tuntee kaikki. Mut sit toisaalta on sellasta variaatiota, et voi toilta henkilöltä kysyä tota, ja toilta tota, ton kanssa voi tehdä tämmöstä ja ton kanssa syventyä tohon. Kaikkiin on helppo ottaa kontaktia. Ainakin oma kokemus on se, että aika vähän oon itse ollut tekemisissä minkään tämmösen vihanpidon tai kateuden kanssa. (TANJA HUUSKONEN)

Ajatellaanpa mitä pienen paikkakunnan kulttuurikentällä tapahtuu konkreettisesti. Useita esityksiä, produktioita ja hankkeita pyöritetään eri teattereissa ja muissa esittävän taiteen laitoksissa samanaikaisesti. Silti ainakin suhteellisen tuoreen seinäjokisen teatterintekijän silmään tunnelma on todella hyvä, kannustava ja toisia tukeva. Lisäksi seinäjokisia taiteen ja kulttuurin edustajia yhdistää esimerkiksi Taide Seinäjoki-verkosto, jonka tavoitteena on koota kattavasti paikallisia tapahtumia kahdesti vuodessa ilmestyvään ilmaiseen Ilmiö-lehteen. Lehdessä käsitellään esimerkiksi kuvataiteen, musiikin, teatterin, sekä museo- ja kirjallisuusalan tapahtumia.

Kulttuurilehti Ilmiö on Taide Seinäjoki -verkoston tiedotuslehti, jonka sivuilla tuikkivat Seinäjoen taiteen ja kulttuurin kosmoksen valovoimaisimmat tapahtumat. Lehti ilmestyy kahdesti vuodessa ja se jaetaan Etelä-Pohjanmaalle kaikkiin kotitalouksiin. (TAIDE SEINÄJOKI, ILMIO-LEHDEN VERKKOVERSIO)

Lisäksi Seinäjoen alueella toimii useita taiteen ja kulttuurin alan ryhmiä, jotka tekevät yhteistyötä paitsi sisäisesti, myös keskenään. Esimerkkejä näistä ryhmistä ovat Kulttuurikollektiivi Silta, Lasten kulttuurikeskus Louhimo, sekä Kulttuuriyhdistys KoHo. Kollegiaalisuus voi siis ulottua, ja ulottuukin, myös ryhmien poikki.

4.2 Ammatti-identiteetti

Teatteri-ilmaisun ohjaajan ammattinimike on alkanut nosta päätään maakunnissa koko lailla vasta viimeisen kymmenen vuoden aikana, kun se on tullut tunnetummaksi maakunnissa. Kuitenkin tämä nimike saattaa olla pienissä maakunnissa vielä kovin vieras, tai sitten se saatetaan yhdistää johonkin muuhun kuin mitä teatteri-ilmaisun ohjaajan taiteellis-pedagoginen tutkintonimike todellisuudessa on. Siksikin saattaa olla, että monelle TIO:lle voi tuntua kauhistuttavalta ajatus siitä, että joutuisi jatkuvasti selittelemään omaa ammattinimikettään työllistyäkseen. Haastattelemani Tanja Huuskonen kuitenkin nostaa esiin erään tärkeän näkökulman:

Kyllä mä koen että se miten itse siitä (ammattinimikkeestä) puhuu vaikuttaa siihen tunnettavuuteen, varsinkin jos työskentelee sen parissa. Siitä lähtien ku mä oon valmistunut niin kyllä se on tullu koko ajan tunnetummaksi. (TANJA HUUSKONEN)

Omien opintojeni aikana olen toistuvasti törmännyt siihen, että tulevaisuus tuntuu arveluttavalta ja pelottavalta. Tutkintotodistus kun periaatteessa antaa pätevyyden melkein mihin tahansa teatterialan työhön, mutta samaan aikaan monella TIO:lla tuntuu olevan vaikeuksia oman ammatillisen itsevarmuutensa kanssa. Pelot työttömyydestä, epäonnistumisesta ja riittämättömyydestä kulkevat varmasti monen teatteri-ilmaisun ohjaajan rinnalla vielä ammattikentälläkin.

Näyttäisi siltä, että työllistyminen on yksi selkeimmin ammatti-identiteettiin vaikuttavia seikkoja. Luonnollisesti työllistyminen alueella, jolla saman alan tekijöitä ei hirveästi ole, on helpompaa kuin jossain, missä kilpailu töistä on kovaa. Freelancerina toimivalle TIO:lle töitä tuntuu olevan ainakin Etelä-Pohjanmaalla melkein pä enemmän kuin ehtii tehdä. Moni työskenteleekin esimerkiksi Seinäjoella useissa eri tehtävissä: milloin opettajana, milloin taiteellisissa tehtävissä, milloin mitäkin. Työllistyminen teatterialalla on monelle riemuvoitto: minä osaan, minä pärjään, minä riitän. Lisäksi tehtävien monimuotoisuus takaa jatkuvan oppimisen, sekä kaikkien ammatin osa-alueiden jatkuvan ylläpidon.

4.3 Rahoitus

Yksi suurimmista TIO-na työskentelyn kysymyksistä on raha, kuten varmasti monessa muussakin ammatissa. Teatteri-ilmaisun ohjaajan kohdalla kysymys siitä, paljonko työstä oikein pitäisi saada rahaa tuntuu olevan ajoittain epäselvää niin työntekijälle kuin myös työnantajalle.

Yhä useampi TIO työskentelee freelancerina, jolloin työstä saatava palkka perustuu usein avustuksiin ja apurahoihin, joita myöntää useampi eri taho.

Tanja Huuskonen toteaa, että yksi konkreettisimmista eroista maakunnassa ja isossa kaupungissa työllistymisen välillä on apurahojen saaminen. Maakunnissa taiteen rahoitus saattaa olla avokätisempää kuin isoissa kaupungeissa, johtuen ehkä siitä että apurahan hakijoita on jonkin verran vähemmän. Lisäksi laajempi työskentelyalue voi usein poikia ideoita, jotka sitten saavat kannustusta: maakunnissa tehdään huomattavan paljon kiertäviä esityksiä, jotta kulttuuria olisi mahdollista viedä myös sellaisille alueille, joissa sitä ei välttämättä ole. Vaikka Etelä-Pohjanmaalla on vankka harrastajateatteriperinne, etenkin pienemmillä paikkakunnilla, on eteläpohjalaisten taiteen kulutus valitettavan vähäistä. Suurin syy tähän lienevät ne kuuluisat pitkät välimatkat, joiden takia kuluttajien tulee lähdettyä esimerkiksi teatteriin harvoin. Etelä-Pohjanmaan suurimmat teatterit ovat kuitenkin Seinäjoen ja Vaasan kaupunginteatterit, joihin on pahimmassa tapauksessa yli tunninkin ajo. Tästä syystä kiertue-esitykset vetävät usein puoleensa rahoitusta, ja erityisen hyvällä katsotaan esimerkiksi syrjäkylille vietävää kulttuuritoimintaa.

Yksi syy maakuntien rahoitusperusteeksi saattaa olla myös paikallisen kulttuuriperinteen vaaliminen tai kehittäminen. Kunkin maakunnan perinteitä ja juuria halutaan pitää hengissä, ja siksi raha usein löytääkin siihen osoitteeseen, jossa näin toimitaan. Etelä-Pohjanmaalla tarinankerronnan arvostus on ollut pitkään jatkunut perinne, ja maakunta pursuaakin aiheita, joista on tehty valtakunnallisestikin merkittäviä teoksia. Hyvänä esimerkkinä mainittakoon Arvo Salon kirjoittama ja Kaj Chydeniuksen säveltävä Lapualaisooppera. Lisäksi Etelä-Pohjalainen kansanmusiikki ja niiden myötä suosituksi noussut Speli-kulttuuri ovat mainioita esimerkkejä paikallisen kulttuurin vaalimisesta. Suomen kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan säätiön nettisivuilla on luettavissa maakuntarahaston erityiskohteista seuraavalla tavalla:

”Apurahaa voi hakea esim. kotiseudun paikalliskulttuuri- ja kulttuuriperintöhankkeisiin, kuten kulttuuriperinnön tallennukseen, kulttuuriympäristön esittelemiseen, kaupunki- ja kaupunginosakulttuurin

edistämiseen sekä paikallisyhteisöjen ja -yhdistysten historiikkeihin, näyttelyihin ja tapahtumiin.” (SUOMEN KULTTUURIRAHASTO, ETELÄ-POHJANMAAN RAHASTO)

Kulttuurin tukemisesta rahallisesti käydään jatkuvaa keskustelua, ja aihe on noussut esiin yhä useammin etenkin viimeiset kaksi vuotta kestäneen koronaviruspandemian aikana. Ei siis ole itsestään selvää, että taidetta tuetaan. Toisaalta yleisen keskustelun perusteella voitaisiin lähes aina pohtia sitä, tuetaanko taidetta tarpeeksi, vai onko kaikki vain kaunista puhetta. Jatkuvat kulttuuritukien leikkaukset, joista myös on käyty keskustelua valtakunnallisesti, ovat suomalaisille taiteilijoille isku suoraan kasvoihin. Työn arvostus ei valitettavasti aina näy rahassa.

Tanja Huuskonen toteaa kuitenkin antamassaan haastattelussa, että hänen nähdäkseen Seinäjoella arvostetaan kulttuuria.

Seinäjoki on aika kulttuurimyönteinen kaupunki, on ollut jo pitkään. Jo silloin kun mä tulin tänne, niin hirveen avoimesti otetaan asiaa vastaan ja viedään eteenpäin. Se on tänne hyvin pitkältä ajalta juurtunut että tämä kaupunki, ainakin mun mielestä, arvostaa kulttuuria. Se on semmonen strateginen tai arvovalinta. Ja sen takia täällä on aika helppo työskennellä kulttuurin parissa noin yleisesti, ilmapiirin puolesta. (TANJA HUUSKONEN)

Rahoitussäätiöiden lisäksi myös kaupungit ja kunnat ympäri Suomea osoittavat tukeaan kulttuurin tekijöille. Seinäjoen kaupungin sivuilta löydän otteen kuntien kulttuuritoimintalaista:

”Kunnan kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jolla kunta edistää kulttuurin ja taiteen tekemistä, harrastamista, saatavuutta ja käyttöä sekä taide- ja kulttuurikasvatusta ja kulttuuriperintöä.” (LAKI KUNTIEN KULTTUURITOIMINNASTA 166/2019)

4.4 Työ ja vapaa-aika

Me ollaan paljon kollegojen kanssa juteltu täällä, että millä tavalla sais sitä työhyvinvointia myös itselle, että osais määritellä niitä omia rajoja työn tekemiselle ja vapaa-ajalle. Me ollaan puhuttu tätä läpi nyt lähes kymmenen vuotta, eikä me olla kukaan päästy ees lähelle mitään vastausta. (JUULIA SOIDINAHO)

Palaan hetkeksi omaan lähtökohtaani. Ensimmäinen huomioni Seinäjoella asuessani ja työllistyessäni on se, että huomaan olevani väsyneempi kuin Turussa opiskellessani, vaikka toki olin väsynyt sielläkin. Mistä tämä johtuu? Alan laskemaan työkuviointani.

Totean nopeasti, etteivät yhden käden sormet riitä. Totean myös, etten muista kunnolla viimeisintä vapaapäivääni.

Lomalle lähtiessä kannattaa sulkea puhelimet, tietokoneet ja lähteä pois. Se palauttaa. Jos jää tälle paikkakunnalle, niin ei se oo kunnan lepoa. (JUULIA SOIDINAHO)

Juulia Soidinaho toteaa antamassaan haastattelussa, että on hankalaa määritellä itselleen työaikoja, etenkin silloin, kun työ on niin kiinni omassa persoonassa. Näinä aikoina, kun työhyvinvointi, jaksaminen ja itsestä huolehtiminen ovat kiihkeän keskustelun aiheina, haluan myös kiinnittää huomiotani tähän seikkaan: onko maakunnassa työskentely kiireisempää kuin kaupungissa työskentely?

Tekijöiden vähäisempi määrä maakunnassa näkyy selkeimmin työn määrässä. Etenkin freelancereina toimivat taiteentekijät saattavat törmätä useamman työnantajansa alaisina siihen, että vapaa-aika jää suhteellisen vähäiseksi. Freelanceriuden puolesta puhutaan joskus sen kuuloisesti, että saa itse täyttää oman kalenterinsa sellaisella tekemisellä kuin haluaa. Niinhän se on, mutta entäs sitten kun tekijää tarvittaisiin siellä, täällä ja tuolla? Tarvitseeko kaikkeen taipua, ja jos ei taivu, niin onko turha jatkossa odottaa töitä?

Jos on tilaa ja tilausta, niin silloin ajattelu helposti kääntyy siihen, että se tila täytyy täyttää. - Se aiheuttaa sitä, että niitä töitä tehdään paljon. Ja varsinkin silloin kun oli uran alussa ja superintohimoinen, niin oli saatava niitä kokemuksia. Se vauhti ja tarve täyttää sitä tyhjyyttä oli aika suuri. (TANJA HUUSKONEN)

Nykyisessä keskustelukulttuurissa törmäämme usein kiireen romantisoimiseen. Se tarkoittaa sitä, että kiireestä puhutaan tavoittelemisen arvoisena ammatin osa-alueena, joka nyt vain sattuu kuulumaan tähän työhön. Kuitenkaan meidän ei tule sulkea silmiämme siltä tosiasialta, että liian kovan työtahdin alla ihminen väsyä. Useamman työpaikan alaisuudessa toimiminen näkyy ajoittain myös työn jäljessä, sillä niin kutsuttuja lankoja, joita käsissämme pitelemme, mahtuu kouraan vain tietty määrä. Toisaalta vaikkapa freelancerina työskennellessä on mahdollista itse kuroa oma kalenterinsa sellaiseen muotoon, etteivät työt mene päällekkäin, tai että tietyt päivät on varattu tiettyyn työhön. Oma näkemykseni on, että TIO pystyy työskentelemään erilaisissa tehtävissä yhtäaikaaisesti, esimerkiksi päivisin tuotantotehtävissä ja illalla pedagogisissa tehtävissä.

Kysyessäni työn kiireisyydestä, haastattelemanani Jani Johansson pohtii jaksamista.

Me tehdään kaksosasta työpäivää, ja ainoa vapaapäivä on sunnuntai. Muutamakin aivotutkijat on todennu että aivot ei siinä ajassa palaudu.

Päivittäinenkään lepoaika ei riitä. Et on tää ihan perverssii touhuu. (JANI JOHANSSON)

Haastattelutilanteessa nauramme. Minä totean, että “kyllä tässä pikkuisen sekaisin saa olla, että tästä tykkää.” Johansson toteaa kuitenkin hymyillen, että “Ja onhan se nyt kivaa. Ku ihmiset taputtavat karvaisia käsiään.”

Ehkäpä meistä jokaisen ammatillisen painolastin kestävyyskyky määrittyy kuitenkin vasta sitten, kun sen itse määrittelemme. Työskentelimmäpä sitten maakunnassa tai Helsingissä, tuntuu työ olevan aina yhtä kiireistä.

5 Lopuksi

Täällä tehdään isoja asioita yhdessä. Tänne on ruvennut löytämään ammattilaisia, heistä on täällä jatkuva pula, saisi siis enemmänkin löytää. (JUULIA SOIDINAHO)

Havaintoja yhteen summatakseni: maakunnissa kaivataan tekijöitä. Uusia tapoja tehdä, uusia ajatuksia, uutta verta. Uudet ihmiset tuovat mukanaan myös varmuutta jatkuvuudesta, sekä siitä, että teatterilla ja taiteella todella on jalansija maakuntamme kulttuurikentällä. Uusien tekijöiden saapuminen maakuntiin on yleisesti varsin tervetullutta.

Etelä-Pohjanmaan liiton nettisivuilla käsitellyn, Tilastokeskuksen vuonna 2021 tekemän tutkimuksen mukaan Etelä-Pohjanmaa on muuttotappiollinen maakunta, mikä tarkoittaa sitä, että Etelä-Pohjanmaalle muuttaa vähemmän ihmisiä, kuin mitä sieltä poistuu. Lähtömuuttajista suurin osa on nuoria aikuisia, jotka muuttavat luultavasti muualle opiskelemaan. Suomen 19 maakunnasta myös 13 muuta maakuntaa ovat Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan muuttotappiollisia. Eniten Etelä-Pohjanmaalta lähdetään Pirkanmaalle, Uudellemaalle, sekä naapurimaakuntaan Pohjanmaalle. Samoista maakunnista muutetaan myös Etelä-Pohjanmaalle. (Etelä-Pohjanmaan liitto, Tilastokeskus, 2021)

Se on tärkeää mun mielestä, koska kyllähän täältä myös lähtee ihmisiä, että tänne myös tulee ihmisiä. Ne ihmiset, jotka tulee, voi tuoda jotain mitä ne, jotka on jo täällä, ei tajuu. Se on tosi freessiä ja tervettä ja kaikin puolin hyvä asia. Ja täällä myös on tilaa tekijöille. (TANJA HUUSKONEN)

Lisäksi esimerkkimaakuntana toimineesta Etelä-Pohjanmaasta on todettava vielä seuraavasti: täällä arvostetaan työn tekijöitä, tunnelma kulttuurialalla on yleisesti hyvä, ja taiteelle on tilausta. Lisäksi eteläpohjalainen työmoraali, yhteishenki ja yritteliäisyys on vertaansa vailla, vaikkakin se on noussut jo eräänlaiseksi myytiksi.

Täs on tärkeätä, varmaan senkin takia oon viihtynyt niin hyvin, et ei oo semmosta niinku teeskentelyä. Sillee 'hyvä meininki'. Must tääl on semmonen rento meininki. (JANI JOHANSSON)

Mahdollisuudet työllistyä maakunnissa ovat osoittautuneet hyväksi. Lisäksi maakunta saattaa tarjota mahdollisuuksia myös sellaisiin työtehtäviin, joista isommassa kaupungissa voisi vain haaveilla.

Voi kun joku olisi sanonut silloin koulussa, että TIO:sta on vaikka mihin! Et 'menkää johtajiks!' Sehän kertoo siitä, että TIO pystyy työllistymään kentällä monipuolisesti. - Se antaa mahdollisuuden, mutta siitä huolimatta se oma tie pitää löytää. (PAULIINA SALONIUS)

Todettakoon vielä myös se, että en olisi itse uskonut opiskeluvuosieni alussa, että se paluu kotiseudulle, josta haaveilin, voisi tuntua niin hyvältä, kuin se on tuntunut. Vastaanotto on ainakin minun kohdallani ollut äärimmäisen lämmin, ystävällinen, ja ammatillisten unelmieni jahtaaminen on tässä kohtaa opintojani jo alkanut. Luontaisesti toivon sen jatkuvan myös tulevaisuudessa, ja toivon, että jokainen tuleva maakunta-TIO saa kokea saman. Luonnollisesti toivon myös, että meitä maakunta-TIO:ja löytyisi tulevaisuudessa enemmänkin, sillä täällä on tilaa tehdä.

Lähteet

Huuskonen, T. Teatteri-ilmaisun ohjaaja. Haastattelu 19.10.2021.

Johansson, J. Teatteri-ilmaisun ohjaaja. Haastattelu 27.9.2021.

Pullianen, E., Rantanen, A. 5.3.2014. "Mahtaako täällä olla enää mitään, kun valmistun?" Yle Keski-Suomi. Viitattu 13.2.2022.

Salminen, E. 2009. Lasten ristiretki. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Salonius, P. Teatteri-ilmaisun ohjaaja. Haastattelu 15.2.2022.

Soidinaho, J. Teatteri-ilmaisun ohjaaja. Haastattelu 23.9.2021.

Teatteri- ja media alan työntekijöiden liitto TeMe. Tilastotiedosto ammattiliiton jäsenien asuinpaikkakunnista. 24.2.2022. Viitattu 26.2.2022.

Tilastokeskus. Muuttoliike. Haettu 17.9.2021. Viitattu 8.4.2022.

Töissä.fi. Teatteri-ilmaisun ohjaaja: Mihin valmistuneet ovat sijoittuneet? Tutkimus ammattikorkeakoulujen uraseurantakyselyjen pohjalta vuosilta 2017–2020. Viitattu 27.3.2022.